ninis įrankis.

Atrodo, kad, be centrinių kapų, pilkapiuose galėjo būti ir antraeilių kapų be metalinių įkapių. Tačiau jų ryškesnių pėdsakų nebebuvo galima atsekti.

1975 m. Kašučių kasinėjimų radiniai perduoti Kretingos kraštotyros muziejui.

BANDUŽIŲ (KLAIPĖDOS RAJ.) KAPINYNO TYRINĖJIMAI 1974 METAIS

Laima Vaitkunskienė

Kapinynas yra į P nuo Klaipėdos, kalvelėje, kairiojoje pusėje kelio į Rimkų geležinkelio stotį, kuri nuo senkapio yra apie 1 km į R. PV pusėje išlikusios apleistos kaimo kapinaitės. Kapinynas smarkiai apnaikintas ariant žemę, imant žvyrą, kasinėjant senienų mėgėjams.

Nors būta žinių apie Bandužių radinius, tačiau tiksli paminklo vieta vėl buvo nustatyta tik 1974 m., kai Lietuvos TSR MA II kartu su Klaipėdos kraštotyros muziejumi Bandužiuose išžvalgė apie 2000 m^2 plotą prie kaimo kapinių[1].

Ištyrus 230 m^2 plotą, surasta 11 kapų. Viename jų greta palaidoti du mirusieji: vyras ir moteris. Mirusieji laidoti 0,30–0,70 m gylio duobėse, kurių ilgis siekė 200–210 cm, o plotis – 60–65 cm (k. Nr. 3,

---

[1] L. Nakaitė-Vaitkunskienė, Bandužių kapinyno III–VI a. kapų tyrinėjimai 1974 m., – MAD, A, t. 2(55), 1976; Л. Вайткунскене, Раскопки могильника Бандужяй, – АО 1974 года, М., 1975, с. 401.

6, 9). Matyt, jie buvo paguldyti mediniuose karstuose, nes kai kuriuose kapuose (Nr. 3) aptikta medžio liekanų. Tik 2 kapuose tebuvo geriau išlikę griaučiai (Nr. 8, 11). Mirusieji laidoti galva į Š, kartais į ŠV ir tik retai į PR (k. Nr. 4) ar PV (k. Nr. 3), aukštielninki, ištiestomis kojomis, dešinioji ranka sulenkta, o kairioji ištiesta palei šoną. Apie kai kuriuos kapus (Nr. 3, 10) dar tebebuvo išlikę akmenų vainikai. Jie apardyti; viduje jų ilgis apytikriai siekė 1,80 m, o plotis - 1,50 m.

Mirusieji palaidoti su įkapėmis, kurių surinkta 73. Dalį jų sudaro darbo įrankiai: geležiniai kirviai, dalgiai, peiliai, verpstukai yla. Jie paprastai sudėti mirusiojo galvūgalyje. Viename kape (Nr. 5) įdėta net trinamųjų girnų dalis. Vyrų kapuose gale galvos randama po 1 ar 2 įmovinius ietigalius. Papuošalų palyginti nedaug. Terasta 2 žalvarinių antkaklių fragmentai, iš kurių matyti, kad viena antkaklė buvusi storėjančiais, viela apvyniotais galais, su kabliuku ir kilpele. Vyro kape (Nr. 9) rasta 7 gintaro karoliukų apvarėlė. Tarp įkapių buvo 6 žalvarinės segės ar jų fragmentai. Tai akinės, lankinės ilgakoje ir palenkta kojele segės, o atsitiktinai rastoji - pasaginė keturkampiais galais segė. Drabužiai buvo segami ir geležiniais lazdeliniais smeigtukais. Jų turime 5. Apyrankių taip pat tėra 5: juostinės pusiau apvalaus pūvio lankeliu, storagalės, juostinė platėjančiais galais bei vėlyva (X-XII a.) atsitiktinė apyrankė smailėjančiais galais. Rankos puoštos dar ir žiedeliais, kurių 1 buvo juostinis žalvarinis pasidabruotu paviršiumi, kiti 3 - žalvariniai įvijiniai. Kai kurių vyrų kapuose būta diržų, tačiau jų telikusios tik geležinės ovalo pavidalo sagtys (k. Nr. 8, 10). Iš kitų radinių paminėtini mažas lipdytas molinis puodukas (k. Nr. 4), 3 žalvarinės Romos monetos (k. Nr. 5).

Tyrinėtieji kapai priklauso III-VI a. Atsitiktiniai radiniai iš suar-

dytų kapų rodo, kad čia buvo laidota ir I-II a. (akinės segės) bei X-XI a. (pasaginė segė, apyrankė smailėjančiais galais).

Ir laidosena, ir įkapėmis Bandužių kapinynas yra artimas tai kultūrinei Lietuvos sričiai, kuri nuo m.e. pradžios iki pat VI-VII a. apėmė pajūrio ruožą, kur buvo paplitę kapai su akmenų vainikais.

ZASTAUČIŲ (MAŽEIKIŲ RAJ.) I-V AMŽIŲ PILKAPIAI IR KAPINYNAS

Vitas Valatka

Zastaučių pilkapiai į archeologinių paminklų sąrašus nebuvo įtraukti, nors apie juos žinojo Mažeikių muziejaus steigėjai St. Ličkūnas ir Vl. Punis, kurie mėgino juos kasinėti; trijų pilkapių centruose iškasė duobes. Apie jų kasinėjimų radinius žinių nėra. 1974 m. pavasarį apie juos sužinojo Mažeikių muziejininkai iš Zastaučių kaimo gyventojų, kurie pilkapius vadina milžinkapiais.

Telšių kraštotyros muziejus 1974 m. ištyrė visus 7 čia buvusius pilkapius ir šalia jų esančią kalvelę (iš viso 1013 m^2 plotą)[1]. 1975 m. Mažeikių kraštotyros muziejus kalvoje ištyrė 264 m^2 plotą.

Pilkapiai pilti Ventos kair. krante, slėnyje, maždaug 60 m į P nuo dabartinės upės vagos. Visi pilkapiai pilti ant miškožemio, kurio storis siekia 12-15 cm. Po juo visame plote eina buvusios upės nuosėdinis smėlis. Virš pilkapių sampilo buvo susiformavęs maždaug 8 cm storio miškožemio sluoksnis.

Iš visko matyti, kad pilkapių teritorijoje žemė nebuvo dirbama,

---

[1] В. Валатка, Застаучяйские курганы, - АО 1974 года, М., 1975, с. 401-402.